

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 19/1753
Vår ref.: 19/11941-2
Saksbehandler: Maria Therese Bastiansen
Dato: 23.05.2019

Høringssvar - Forslag til endringer i spesialistforskriften og forskrift om trygderefusjon for leger m.v

Det vises til høring med forslag til endringer i spesialistforskriften og forskrift om trygderefusjon for leger m.v. Under følger Helsedirektoratets innspill.

6.1 Utvidelse av rammen for fravær under spesialistutdanningens første del

Helsedirektoratet støtter de foreslåtte endringene i fraværsreglene for spesialistutdanningens første del, men har følgende merknader:

Rett til å fullføre utdanning hos samme arbeidsgiver etter fravær

Spesialistforskriftens § 14, femte og sjette ledd omtaler LIS sin rett til å komme tilbake til samme arbeidsgiver etter fravær i spesialistutdanningens første del. Helsedirektoratet viser til tidligere innspill om behovet for en hjemmel for å kunne ta i bruk ledige stillinger utenfor samarbeidskommunene til de enkelte helseforetakene. En slik hjemmel vil kunne avhjelpe situasjonen for leger som må vente på plass i kommunehelsetjenesten. I tilfeller hvor det ikke er ledige stillinger vil det ikke alltid være praktisk mulig å pålegge opprettelse av ekstra plass for den ventende LIS. Ved å kunne ta i bruk ledige stillinger i andre kommuner unngår LIS ventetid.

Helsedirektoratet har følgende merknad til den foreslåtte endringen i spesialistforskriftens § 31:

Begrepsavklaring

I § 31 benyttes begrepene "tellende tjenestetid" og "utdanningstid". Det er uklart om begrepene betyr det samme eller om man legger forskjellig mening bak uttrykkene. Dersom de er ment å ha ulik betydning, bør begrepene defineres.

6.2 Fritak fra krav for spesialistgodkjenning ved opprettelse av nye spesialiteter

Helsedirektoratet støtter departementets vurdering av behov for å gjøre unntak fra krav i spesialistforskriftens § 2 ved innføring av nye spesialiteter. Det er viktig å sikre at leger med lang og relevant erfaring innen det aktuelle fagområdet raskt kan søke spesialistgodkjenning. Helseforetakene vil da raskere kunne oppfylle kravene som stilles til godkjente utdanningsvirksomheter, samt tilby utdanning som oppfyller spesialistforskriftens krav.

Helsedirektoratet

Avdeling personell og godkjenning

Maria Therese Bastiansen, tlf.: +4790252437

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Helsedirektoratet har videre følgende merknader:

Unntak kun for spesialister

I høringsnotatet legges det opp til at kun leger som allerede har spesialistgodkjenning i annen spesialitet skal omfattes av unntaksbestemmelsen. Helsedirektoratets vurdering er at en slik begrensning vil kunne få enkelte utilsiktede virkninger.

Begrensningen vil kunne føre til at kvalifiserte leger med lang erfaring fra fagfeltet ikke kan søke spesialistgodkjenning. Det vil bli da færre godkjente spesialister, noe som igjen vil kunne påvirke antall godkjente utdanningsvirksomheter. Samlet sett vil dette kunne forsinke utviklingen av den nye spesialiteten.

Det kan opplyses at under overgangsordningen til spesialiteten rus- og avhengighetsmedisin, var det flere leger som ble tildelt spesialistgodkjenning uten å være spesialist i en annen spesialitet.

Helsedirektoratets vil også påpeke at den foreslåtte begrensningen ikke er i tråd med tidligere informasjon fra departementet, slik vi har oppfattet denne. I notat oversendt de regionale helseforetakenes fagdirektører i 2017, oppfordret departementet til at det skulle tilrettelegges for at både spesialister og leger under spesialisering i indremedisin skulle kunne fullføre læringsmål i spesialiteten akutt- og mottaksmedisin. Det ble uttrykt et ønske om at disse legene skulle kunne søke spesialistgodkjenning så fort spesialistforskriften trådte i kraft for del 2/3, 1. mars 2019. Tilsvarende ble det oppfordret til å legge til rette for at leger med akuttmedisinsk spesialitet fra utland skulle kunne komplementere sin utdanning i Norge.

Det er vår forståelse at helseforetakene og deres leger har innrettet seg etter departementets tidligere oppfordring. De har ikke bare regnet med at leger som allerede er spesialister i indremedisin vil oppnå godkjenning, men at også leger under spesialisering skal kunne bli godkjent. Helsedirektoratet mener at unntaksreglene ikke bare bør omfatte ferdige spesialister i Norge, men også spesialister fra utland uten jevn god utdanning samt leger som har gjennomført en vesentlig del av spesialistutdanningen i en relevant spesialitet i Norge. På denne bakgrunn burde kravet til kvalitet være oppfylt, jf. høringsnotatet side 12 syvende avsnitt.

Krav til tjeneste under veiledning og supervisjon

Helsedirektoratet er kjent med at det i dag arbeider leger med lang erfaring fra fagområdet akutt- og mottaksmedisin i helseforetakenes akuttmottak. Dette vil være leger som ikke har vært under veiledning eller supervisjon i spesialiteten. Vår vurdering er derfor at det også bør kunne gjøres unntak fra kravet til veiledet og supervisert tjeneste i § 2 tredje ledd. Dersom tjeneste uten veiledning og supervisjon ikke kan legges til grunn ved beregning av tellende tjenestetid vil dette igjen kunne stoppe kvalifiserte leger fra å søke spesialistgodkjenning, og dermed forsinke spesialitetens utvikling.

6.3 Forslag til endring i forskrift om trygderefusjon for leger m.v.

Helsedirektoratet støtter departementets vurdering av at det er viktig å stille kvalitetskrav til fastlegeordningen og legevaktstjenesten. Samtidig er det viktig at krav til kompetanse ikke hindrer kommunen i å ansette tilstrekkelig med leger for å kunne ha et forsvarlig helsetilbud.

Helsedirektoratet har følgende merknader til de foreslåtte endringene:

Krav om turnus eller oppnådde læringsmål i spesialistutdanningens første del for stilling som fastlege

I foreslått endring i forskrift om trygderefusjon § 1 punkt 1 fremkommer det at:

"Dette gjelder ikke for lege som tiltrer et vikariat av inntil ett års varighet, jf. forskrift om kompetansekrav for leger § 4 første ledd bokstav a)".

Helsedirektoratet støtter forslaget om endring, men ser at setningen slik den er formulert kan gi rom for feiltolkning. Det kommer ikke klart frem at unntaket kun gjelder kravet til turnus/læringsmål i spesialistutdanningens første del, det vil si ikke øvrige krav i punkt 1. Vi foreslår derfor følgende ordlyd i bestemmelsens siste setning:

"Kravet til å ha gjennomført norsk turnus eller ha oppnådd alle læringsmålene i spesialistutdanningens første del gjelder ikke for lege som tiltrer et vikariat av inntil ett års varighet, jf. forskrift om kompetansekrav for leger § 4 første ledd bokstav a)".

Helsedirektoratet ser også behov for en presisering knyttet til begrensningen på ett år. Vår forståelse av unntaket i forskrift om kompetansekrav for leger § 4 første ledd bokstav a), er at en lege kan arbeide i flere vikariater. Vikariatene kan imidlertid til sammen ikke kan overskride ett års tjeneste. Helsedirektoratet ser imidlertid at flere kommuner har tolket bestemmelsen slik at det er det enkelte vikariat som ikke kan overskride 1 år. Det vil si at en lege kan arbeide i flere vikariater av inntil ett år hver. En slik tolkning vil innebære at leger vil kunne arbeide i kommunale vikariater i flere år uten å oppnå læringsmålene i spesialistutdanningens første del, og uten å starte spesialistutdanning.

På denne bakgrunn ser Helsedirektoratet at det er behov for en presisering i forslaget til endret forskrift. Det bør fremgå om tidsbegrensningen på 1 år gjelder per vikariat, eller om den samlende tjenestriden i vikariater ikke kan overskride ett år. Dette kan eventuelt fremgå av merknad.

Helsedirektoratet har merket seg at det i punkt 1 ikke stilles begrensninger knyttet til utdanningsland. Den foreslåtte endringen vil således være en utvidelse i forhold til gjeldende unntaksbestemmelse forut for 1. mars 2019, hvor kun leger utdannet i annet EU/EØS-land var unntatt kravet til turnus.

Krav om turnus eller oppnådde læringsmål i spesialistutdanningens første del for stilling ved legevakt

I foreslått endring i forskrift om trygderefusjon § 1 punkt 3 fremkommer det at kravet til turnus eller oppnådde læringsmål i spesialistutdanningens første del ikke gjelder for leger som tiltrer vikariat ved legevakt av inntil to måneders varighet dersom legen har "grunnutdanning fra EU/EØS-land og tilsvarende erfaring som etter tredje punktum fra EU/EØS-land". Det vil si turnus eller læringsmålene i spesialistutdanningens første del.

Helsedirektoratet ber også her om en presisering av tidsbegrensningen. Kan en lege arbeide i flere vikariater av 2 måneder?

Det spesifiseres at unntaket gjelder leger med grunnutdanning fra EU/EØS-land. Inkluderer dette leger utdannet i Norge?

Helsedirektoratet har ingen innvendinger mot at det stilles krav til arbeidserfaring for ansettelse ved legevakt. Vi savner imidlertid en nærmere begrunnelse for hvorfor det stilles strengere krav for direkte ansettelse ved legevakt enn ved ansettelse som fastlegevikar. En fastlegevikar vil ha rett til å utløse trygderefusjon for arbeid ved legevakt, og vil således ha mulighet til å ta legevakter i inntil 12 måneder uten at det stilles krav til utdanningsland eller tjeneste tilsvarende spesialistutdanningens første del.

Helsedirektoratet savner også en nærmere begrunnelse av hva som menes med "tilsvarende erfaring som etter tredje punktum fra EU/EØS-land"? Mener departementet at det skal fattes et eget vedtak med hjemmel i denne bestemmelsen, og hvem skal i så fall ha vedtaksmyndigheten? Helsedirektoratet kan ikke se at HELFO har slik vedtaksmyndighet, da det ikke naturlig ligger til deres ansvarsområde. Vi kan heller ikke se at Helsedirektoratet er gitt slik hjemmel. Vi ber om at departementet klargjør dette.

Etter vår mening bør vurderingen i § 1 punkt 3 uansett harmoniseres med jevn godhetsvurderingen som foretas etter spesialistforskriften § 32, og det som ligger i begrepet grunnutdanning som lege. KBU fra Danmark anses eksempelvis ikke her å kunne benyttes til å oppnå læringsmål i spesialistutdanningens første del. Det vil da være uheldig dersom slik tjeneste anses tilsvarende turnus eller læringsmål i spesialistutdanningens første del etter forskrift om trygderefusjon.

Når det gjelder tidsbegrensingen på 12 måneder for vikariat for fastlege og 2 måneder for ansettelse direkte ved legevakt er det Helsedirektoratets vurderingen at unntakene i punkt 1 og punkt 3 bør harmoniseres.

Helsedirektoratet vil avslutningsvis bemerke at forslaget samlet sett innebærer at nyutdannede leger uten kjennskap til norsk trygdesystem vil kunne jobbe selvstendig i stilling som fastlege og legevakslege og da utløse trygderefusjon. Helsedirektoratet ser at dette vil kunne føre til økt risiko for manglende etterlevelse av folketrygdens regler.

Vennlig hilsen

Sissel Husøy e.f.
Direktør

Randi Moen Forfang
Avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk